

"והיו עיניך רואות את מוררך"

ישעיהו ל"כ

הרב והרבנית קפאח דמויות מופת של החמ"ד תשע"ו
מפגש ווירטואלי למדריכות, רכזות ומורות עברית

תכנית המפגש:

- * ברכות – ד"ר אברהם ליפשיץ - ראש מנהל החמ"ד
- * דברי פתיחה - יעל נדלר, מפקחת על החינוך הלשוני בחמ"ד
- * הדגמת תהליך הוראה לפי תוכנית "עופרים" - יעל שער – מדריכה ארצית
- * "מרוץ הצבי" - תחרות כתיבת סיפורים – זהבה פלד - רכזת תוכנית "עופרים"

תמיכה וליווי טכנולוגי: דניאל רמתי, מומחה לתקשוב במערכת החינוך

דמויות מופת של החמ"ד בשנים האחרונות

דמות מרכזית	שנה"ל	יעד ממוקד בחינוך לשוני
הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל זצ"ל	תשע"ב	כתיבת סיפור
הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל	תשע"ג	הערכת הכתיבה
הרב חיים דן הלוי זצ"ל	תשע"ד	תיאור דמות
הרב שאול ישראל זצ"ל	תשע"ה	העשרת אוצר המילים
הרבנית ברכה קאפח זצ"ל	תשע"ו	תפקודי לומד במאה ה-21

למידה משמעותית

תהליך הלמידה מזמן חווית צמיחה קוגניטיבית, רגשית באמצעות שלושה עקרונות מרכזיים:
ערך, מעורבות, רלוונטיות

הנלמד נתפס על ידי
הלומד כמאתגר,
כמעורר סקרנות,
כבעל ערך וכתורם לו
ולחברה

הלמידה מותאמת למאפייני
הלומד וצרכיו בעולם מתחדש
ומשתנה, מסתמכת על
ידע קיים ומתקשרת
לתכנית הלימודים, לעולם
המושגים, לתחומי העניין
ולרגשות של הלומד

הלומד פעיל בתהליך הלמידה, מפתח
הבנה מעמיקה, ומבנה את הידע

תפקודי הלומד במאה ה- 21

בהדגמה שימו-לב אלו תפקודי לומד באים לידי ביטוי

דמותה של הרבנית קאפח כאשת חסד

המפגש עם דמות מופת מזמן למידה של ידע חדש אודות קורותיה של הדמות, אישיותה, פועלה ותרומתה לחברה. בנוסף, חשוב לקשור את הנלמד לעולמם של הילדים ולבחון דרכים בהם היבטים ערכיים באים לידי ביטוי בחיי הילדים ויכולים להשפיע על מעשיהם והתנהגותם. היחידה המוצעת מיועדת לרצף של 4-6 שיעורים בהתאם לשיקול דעתם של המורים וכוללת שני חלקים מרכזיים:

חלק א' - הפקת מידע אודות הדמות - עיקר הלמידה מתבצעת באמצעות קריאה של טקסטים שונים: סיפורי זיכרונות, כתבות עיתונאיות, ביוגרפיה וכו'. ניתן לשלב הפקת מידע מצפייה בטקסטים חזותיים כמו תמונות ו/או סרטונים. בחלק זה משולבים משחקי תפקידים ופעילות להעשרת אוצר מילים.

חלק ב' - כתיבה - כותבים סיפורים בעקבות הנלמד. לאחר תהליך טיוט ושכתוב ניתן להצטרף לתחרות כתיבת הסיפורים המסורתית "מרוץ הצבי". במסגרת התחרות מתפרסמים באתר האינטרנט של החמ"ד סיפורים נבחרים.

מטרות בתחום התוכן

טיפול החסד, הנתינה והמעורבות
החברתית לאור דמותה ופועלה של הרבנית
ברכה קאפח זצ"ל, אשר שימת לב לחלשים
ולמעוטי היכולת על צרכיהם השונים היו
למפעל חייה.

יישום הערכים הנלמדים מדמותה של
הרבנית ברכה קאפח זצ"ל בחיי היום-יום
של התלמידים. היישום יבוא לידי ביטוי
בתוצרי כתיבה של התלמידים.

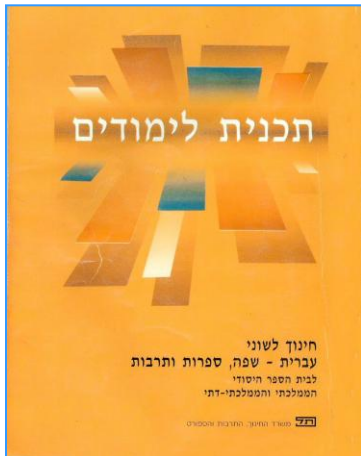

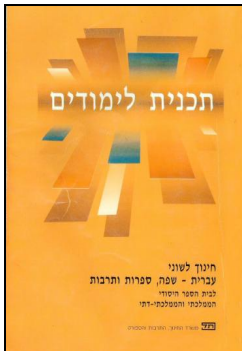
מטרות וזיקה להישגים הנדרשים בתכ"ל בחינוך לשוני

מטרות היחידה בשפה יקבעו ע"י המורה בהתאם לגיל התלמידים, ידע קודם וכו'.
יש להתמקד במטרה אחת בכל חלק, בה תתבצע הוראה מפורשת.

חלק א'- המטרה תבחר בזיקה להישג 4 או הישג 5-
תלוי בטקסט המרכזי הנבחר.

חלק ב'- המטרה המוצעת מתייחסת לכתיבת סיפור -
הישג 2. מדדי איכות הכתיבה יבחרו בזיקה להישג 3.

בהיבט של מטרות מתחום השפה, היחידה מאפשרת לחשוף את התלמידים לסיפורים בעלי מבנים שונים בתת-סוגה נרטיבית זו. המפגש עם סיפורים אלו מאפשר לתלמידים לשכלל את יכולתם לבנות טקסטים סיפוריים בעל פה ובכתב.

הישג 2

כתיבה בתבנית סיפורית על נושא, אירוע או דמות, אמיתיים או בדויים תוך הצגת נקודות מבט שונות

הישג 3

הפקת טקסטים כתובים, תקינים מבחינה לשונית והולמים מבחינה תקשורתית

"נתינה היא צדקה והטורח הוא החסד"

(רש"י, מסכת סוכה)

הדגמה

יעל שער מדריכה ארצית בתוכנית "עופרים", רכזת חינוך לשוני ומחנכת בבי"ס "אביר יעקב", יבנה

אפשרויות לדרכי הוראה בדרך "עופרים"

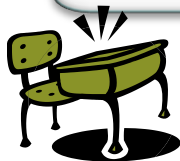
חונכות

משימות
מתקשבות

הצעות ללמידה בכתה
גבוהה ובכיתה נמוכה

מעורבות תלמידים בתכנון
הלמידה באמצעים שונים

מקורות מידע

טקסט ברמות
קריאות שונות

משחק תפקידים

תפקודי

לומד:

*קוגניטיבי

*מטה קוגניטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועתי

*ניהול עצמי

בלמידה

משימות תקשוב להעשרת השפה

מעובד מתוך תוכנית הוראה להטמעת יעדי החינוך הלשוני – אגף לחינוך יסודי

הוספת מידע – מילים
נרדפות, ביטויים,
פתגמים וכדו'

ערך מילוני, ספרי יעץ,
סרטונים ועוד

הכנת מצגת עם
הסברים לאוצר
המילים

ייצוג גרפי - איורים,
תמונות, מפות, וכדו'

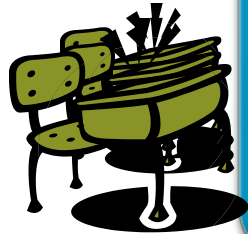
הכנת משחקים
להטמעת אוצר
המילים

דוגמאות למשחקי מחשב
להרחבת אוצר המילים –
באתר חינוך יסודי

הוראה בדרך "עופרים"

שיחת חימום

המטרה
ליצור סקרנות ועניין בקרב
המשתתפים לקראת המפגש
הלימודי בדרך חווייתית (סיפור,
מוצג, הדגמה, סרטון, **שיר** מצגת
וכדו')

אנשים טובים באמצע הדרך

אֲנָשִׁים טוֹבִים בְּאֶמְצַע הַדֶּרֶךְ
אֲנָשִׁים טוֹבִים מֵאֵד
אֲנָשִׁים טוֹבִים יוֹדְעִים אֶת הַדֶּרֶךְ
וְאַתֶּם אֶפְשָׁר לַצֶּעֶד

נעמי שמר

עקרונות דרך
"עופרים"

שיחת חימום

דוגמא 1

פתיחה באמצעות השיר
"אנשים טובים באמצע הדרך"

התלמידים ישמעו את השיר,
יצטרפו לשירה כשמילות השיר בידיהם.
לאחר ההאזנה, יכתבו דוגמאות למעשי חסד
מהשיר ומחיי היום יום.

תפקודי
לומד:

- *קוגנטיבי
- *מטה קוגנטיבי
- *בין אישי
- *תוך אישי
- *חושי תנועתי
- *ניהול עצמי
- בלמידה

ההנחה היא כי השיר מוכר לילדים וניתן לערוך שיחה קצרה על המשמעות של "אנשים טובים" וסוגי המעשים בהם ניתן להיטיב. במידה ולתלמידים אין הכרות מוקדמת עם השיר מומלץ לפתוח בו אחרי שנקדיש לו יחידת זמן עצמאית.

שיחת חימום

"אנשים טובים באמצע הדרך"

הצעה לדיון:

אלו מעשים טובים מוזכרים בשיר?
האם אתם פגשתם אנשים טובים? מהם המעשים הטובים שעשו
(עבור אחרים/עבורכם)?
האם גם אתם עשיתם "מעשים טובים" עבור אחרים?

בשיתוף התלמידים אודות מעשים טובים שחוו או שעשו עבור
אחרים, יש להדריך אותם לשלב את הפרטים הבאים כדי שאחרים
יוכלו להבין את האירוע המסופר ואת השלכותיו:
נקודות להבעה בע"פ:

מה היה המעשה? מי עשה אותו? מי היה "המקבל"? מה היה
הצורך? מה היתה התגובה? איך הרגשתם?

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועת

*ניהול עצמי

בלמידה

סרטון

שיחת חימום בכיתה של יעל

מטלת צפייה

רשמו במשפט אחד את התרשמותכן.

שימו לב:

-לתרומת השיר לאווירה בכיתה
-לשאלה הפתוחה המובילה את התלמידים
לתגובות שונות: "מקבל" ו"נותן"

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועתי

*ניהול עצמי

בלמידה

שיחת חימום

דוגמא 2

הצעה לדיון:

ברור המושג "כוח רצון" מתוך רלוונטיות לחיי התלמידים
ההבדל בין "רצון" ל"כוח הרצון".

הצגת הפתגם – "אין דבר העומד בפני הרצון", הילדים יספרו מתוך ניסיונם
איך הצליחו לממש רצון אישי. כמו כן, איך יפעלו כדי לממש את הרצון לכוח
רצון.

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועתי

*ניהול עצמי

בלמידה

סרטון

<http://youtube.com/watch?v=ujol1C637xY>

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועת

*ניהול עצמי

בלמידה

שיחת חימום

דוגמא 2

"אין דבר העומד בפני הרצון"

מעשיה של הרבנית קאפח בכוח הרצון הם שילוב של נתינה וחסד

"אפילו אם לפעמים לאדם אין כוח
[פיזי], כוח הרצון שלו מקים אותו,
מריץ אותו".

וכך הייתה אומרת:

'לא כל חסד שאדם עושה לזולת הוא חסד
שנעים לבצע. לכן קוראים לזה חסד. לא
עושים רק מה שנעים".

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועת

*ניהול עצמי

בלמידה

מדוע זכתה הרבנית קאפח בפרס יקירת ירושלים ובפרס ישראל?

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועתי

*ניהול עצמי

בלמידה

לומדים על הרבנית קאפח

מקורות מידע על הרב והרבנית קאפח ניתן למצוא בחומרים שנשלחו לביה"ס ובאתר האינטרנט של מינהל החמ"ד. הטקסטים נכתבו ע"י בני משפחתה של הרבנית קאפח. אפשר לבחור טקסט אחד או ליצור "פסיפס" של טקסטים קצרים המתאימים לגיל תלמידי הכיתה ומשקפים דמותה של הרבנית מעשיה ופועלה לאורך שנים וגדולתה כמורת דרך לעשיית חסד ונתינה כאורח חיים. מפעליה נמשכים גם היום ומביאים תקווה ואור לאלפי נזקקים.

תפקודי
לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועת

*ניהול עצמי

בלמידה

לומדים על הרבנית ברכה קאפח

התיעצות – דרכי למידה ותוצרים

- ❖ כיצד לומדים על דמות?
- ❖ מה מקורות המידע העומדים לרשותנו?
- ❖ המורה תספר כיצד היא למדה על דמותה של הרבנית ברכה קאפח?
- ❖ מה ההבדל בין סיפורים שאנחנו קוראים בחיי היום-יום לבין סיפור זיכרונות?

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועתי

*ניהול עצמי

בלמידה

לומדים על הרבנית ברכה קפאח

הרבנית ברכה קפאח

הושארה (הושארה) - מצאצא שכתבה והתבנית הפרס ילדאם
והפרס יקירת יחל

מקורות מידע:

אינטרנט, ויקיפדיה
אנציקלופדיה - אש"פ
אתרים שצולקס בנושא
יוטיוב - סרטונים - הרבנית היפה
ספרי זמנאות של אנשים לפניו אלה

תהליך הלמידה

בית ספר "אביר יעקב" יבנה

אמצעים ודרכי הוראה

- מחשבים ניידים (חדר מחשבים)

- טקסטים כתובים

- עבודה בקבוצות

- תוצר אישי (התייחסות לשונות, חשיבה יצירתית)

- תוצר כיתתי

שלב הלמידה

שלב א'

הנחיה במליאה - לכל הכיתה:

1- צפו בסרטון/ בראיון של תלמידה עם הרבנית קפאח.

2- מצאו לפחות שני מקורות מידע נוספים על פעילותה של הרבנית קפאח. (ניתן להפנות למקורות)

3- הציגו את מסירותה הרבה של הרבנית קפאח למעשי חסד בעזרת המקורות שמצאנו. (המחזה, רשימה, מצגת, אלבום תמונות, ציור, קולאז', ועוד).
*התוצרים יוצגו בתערוכה בכיתה/בבית הספר

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

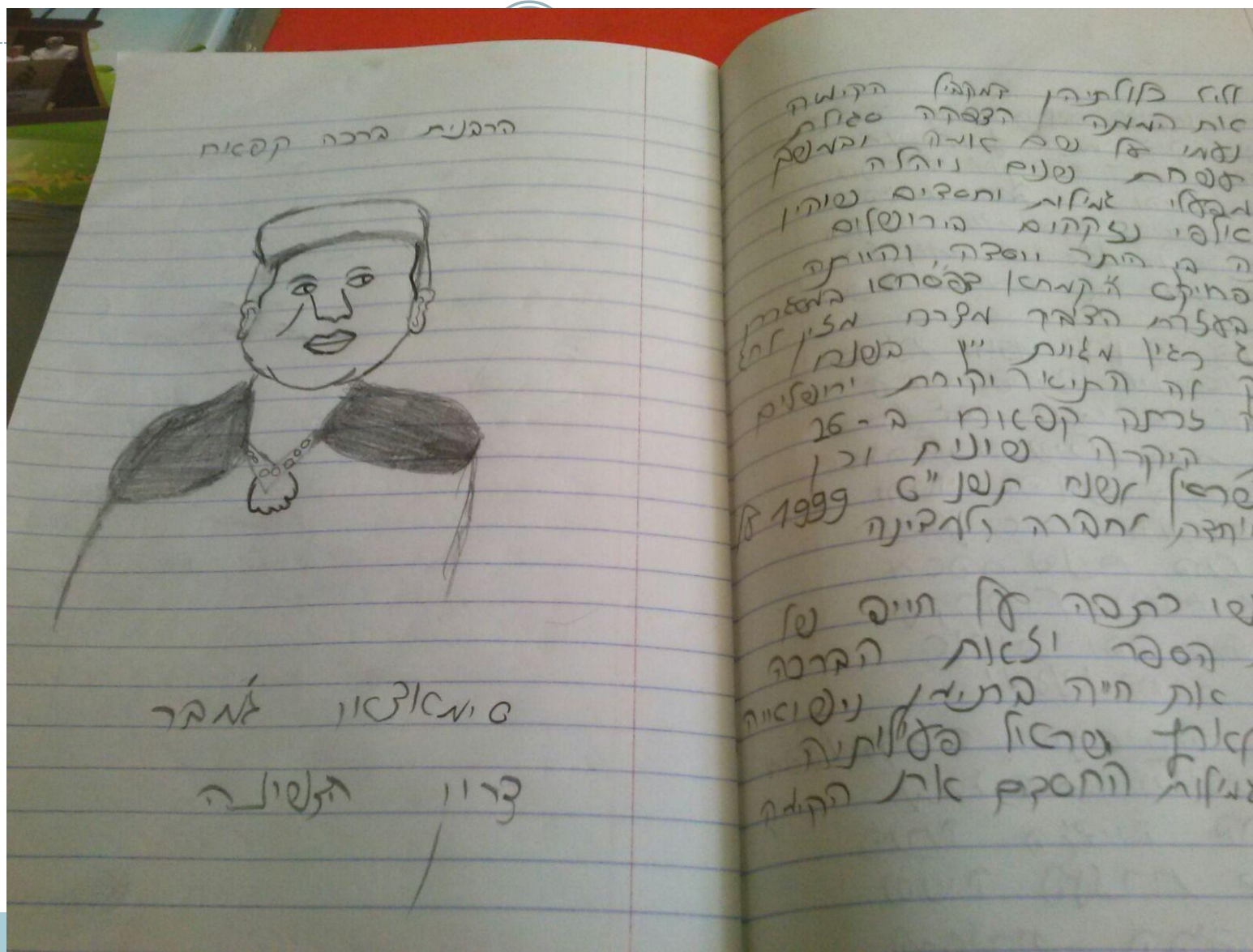
*חושי תנועת

*ניהול עצמי

בלמידה

הרבנית קפאח – תוצר כתיבה של תלמיד וציור

שיחת חימום

"נתינה היא צדקה והטורח הוא החסד"
(רש"י, מסכת סוכה).

דוגמא 2

בכח רצון זה:

- טיפלה ב-30 קשישים במקביל
- העבירה שיעורי פרשת שבוע
- סייעה לנזקקים
- חילקה בגדים ומזון
- ארגנה חתונות
- השיגה ריהוט לדלים
- פתחה מעון לפעוטות
- הקימה קייטנה
- מצאה מקומות עבודה לרבים
- הקשיבה בלב פתוח וחפץ.

לומדים על הרבנית ברכה קאפח

להן דוגמא לתהליך הוראה בדרך "עופרים" על אחד מסיפורי הזיכרונות שנכתבו על הרבנית קאפח (בהמשך דוגמאות נוספות).

ניתן לחלק את הכיתה לקבוצות כשכל קבוצה תעסוק בטקסט קצר או שניתן ליצור "פסיפס" של טקסטים ולהציג את כולם כמכלול..

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועתי

*ניהול עצמי

בלמידה

שלב הלמידה

שלב ב'
עבודה בקבוצות:

הדגמת מעשה חסד אחד בכל קבוצה

קבוצה א'

טקסט 1 – ילדות בתימן

קבוצה ב'

טקסט 2 – דוגמא למעשה חסד בארץ.

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועת

*ניהול עצמי

בלמידה

ילדות בתימן

נכתב על ידי בני משפחה

ברכה קאפח נולדה בשנת תרפ"ב (1922) בצנעא בירת תימן, ליוסף ונעמי צדוק. אביה היה סוחר בדים אמיד ולשנים מאחיה היה בית מלאכה לצורפות בחצר הבית. מגיל שמונה ועד לנישואיה עבדה ברכה כעוזרת לאחיה בבית המלאכה, בעיקר בהתכת כסף כהכנה לעבודת הצורפות.

כמקובל בקרב יהודי תימן באותה תקופה, היה אביה מלמד תורה את הבנים בלבד, והיה מכנס את אחיה לשיעור קבוע. משראה מה רבה סקרנותה של בתו, התיר לה לשבת בקרבתם ולהקשיב ללימודם.

בית המשפחה בצנעא היה עשוי חימר ובנוי קומות. הקומות העליונות שמשו למגורים ואירוח, ואחת הקומות התחתונות שמשו לאחסון מלאי שנתי של מזון יבש. בכל יום שישי, לפנות בוקר, היו ברכה ואמה יורדות לקומת הבית התחתונה, מכינות צרורות מזון ויוצאות להניח בפתחי בתי עניים עוד בטרם התעוררה העיר. שעות ספורות לאחר מכן, היו אנשים עניים וקשי יום מגיעים אל בית סבה על מנת לקבל ממנו צרור ובו לחם, גישר (קליפות קפה) ותמיכה כספית לצורכי שבת. הסב היה מכין את הצרורות וברכה ובת דודתה היו מחלקות אותן לפונים. האנשים שבאו לא נחקרו באשר למצבם, מי שביקש - קיבל. סבה של ברכה היה אדם עשיר ורחב לב, והיה עוזר גם לחתן יתומים.

כך, כבר בהיותה ילדה למדה מאמה וסבה את אהבת החסד.

שיח בעקבות הקריאה

מטרת השיחה בהיבט התוכן היא להבין את הסיפור תוך הבנת הרקע של התקופה תוך יצירת הזדהות עם הקשיים, הדילמה תוך העשרת אוצר המילים.

נקודות מרכזיות להבנת הטקס

•רקע משפחתי

•סקרנות הבת ברכה ורצונה ללמוד תורה

•דילמת האב: האם להתיר לבתו ללמוד בניגוד למקובל והחלטתו

•התמודדות עם קושי: כיצד להספיק את החלוקה עד כניסת השבת?

•פתרון: קימה לפנות בוקר ושיתוף פעולה: הסב היה מכין את הצרורות וברכה ובת דודתה היו מחלקות אותן לפונים.

•מה ניתן ללמוד מסיפור זה? חשיבות לימוד התורה, אהבת האדם, התמדה, התחשבות בזולת, דאגה לעני, עזרה לכל דורש...

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועתי

*ניהול עצמי

בלמידה

שיח בעקבות הקריאה

הצעה: הרחבת הדיון במאפייני "סיפורי זיכרונות"

- ✓ מטרת הטקסט- שיתוף אישי
- ✓ הסיפור עוסק באירועים מן העבר שנבחרו כראויים להיות מסופרים ועוצבו לשונית בידי מחבר-מספר
- ✓ מתארים אירועים מפתיעים, יוצאי דופן בדרך כלשהי, ולו רק מנקודת מבטו של המספר.
- ✓ לעיתים –יש רקע המכוון לתת הקשר
- ✓ "נוכחות" המספר בסיפור - קול המספר
- ✓ מסופרים בגוף ראשון
- ✓ מבוססים על מציאות סובייקטיבית
- ✓ בדרך כלל- מעורבות אישית של המספר
- ✓ תמציתיות- אין התפתחות של רכיבי העלילה
- ✓ יותר ציטוטים מדיאלוגים

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועת

*ניהול עצמי

בלמידה

העשרת אוצר מילים

במהלך הדיון על הרובד הגלוי והמשתמע, המורה יכתוב מילים וביטויים על הלוח על פי שיקול דעתו. ניתן להתייחס למילים וביטויים המופיעים בטקסט ולבאר אותם או להעשיר במילים המתארות רגשות, מחשבות וכדו'.
מילים וביטויים אלה ישמשו את התלמידים בכתיבה.

התלמידים מעתיקים למחברותיהם את המילים שלמדו עד כה. במידה ויש להם מילון אישי, ניתן להעתיק את המילים ע"פ סדר א-ב.

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועתי

*ניהול עצמי

בלמידה

העשרת השפה

מילים וביטויים מתוך הטקסט	משמעות	מילים נוספות להעשרה בהקשר לנושא
מכנס את אחיה	אוסף ביחד את האחים	מקבץ, מלקט, מאגד.
אחסון מלאי שנתי של מזון יבש.	אחסנה של מזון יבש שאינו מתקלקל במחסן לדוגמא- סוכר, קמח, אורז וכדו'	אפסון, ריכוז
אנשים קשיי יום	אנשים המתקשים לפרנס את משפחתם	חסרי אמצעים, קושי - בעיה
עשיר ורחב לב	עשיר – בעל רכוש רב ונדיב	עשיר – , בעל אמצעים רחב לב – נדיב , ידו פתוחה, איש חסד

פתגמים

"הווי מקבל כל אדם
בסבר פנים יפות"

"יהי ביתך פתוח לרווחה
ויהיו עניים בני ביתך"

פעילות להעשרת אוצר מילים

- יצירת מיליון אישי של התלמידים בו הם כותבים הגדרה בניסוח אישי למילה שנלמדה בכיתה
- הכרות חוויתית עם המילה (ציור, תנועה, יצירה)
- למידת איות המילה
- הכרות עם מילים נוספות מ"משפחת המילה" (מילים מאותו שורש)
- מהי "מילת ההפך"?
- חיפוש מילים נוספות בעלות משמעות דומה
- שיוך המילה לקטגוריה (למשל, המילה: משאית, הקטגוריה: כלי תחבורה)
- שיבוץ המילה במשפט

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועתי

*ניהול עצמי

בלמידה

משימות תקשוב להעשרת השפה

הצעה:

הטמעת אוצר המילים, תלמידי
כיתה ו' מכינים משחקי מחשב עם
תלמידי כיתה ג'.
דגש על הבנת המילים מתוך
הקשר

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

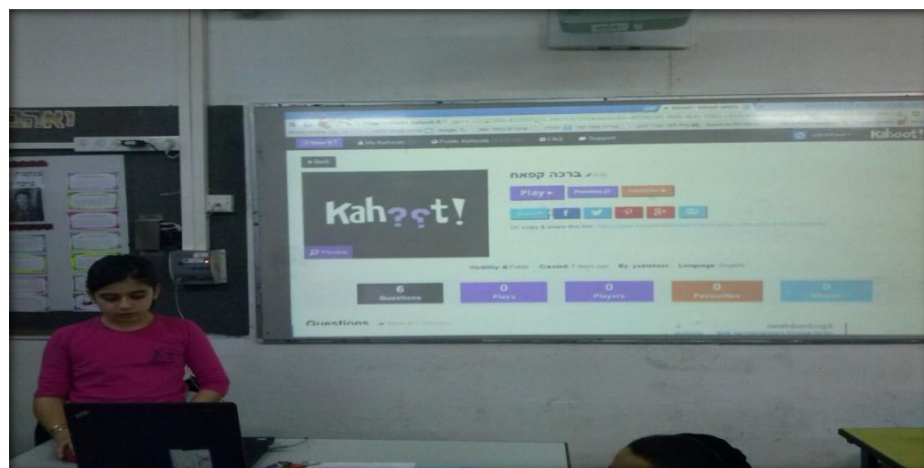
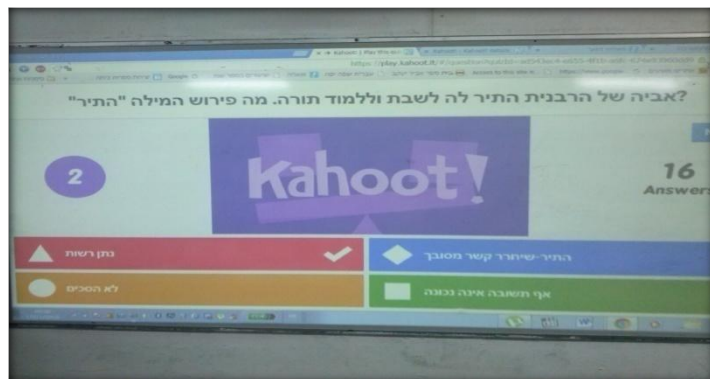
*תוך אישי

*חושי תנועתי

*ניהול עצמי

בלמידה

שני סרטונים ברצף

תלמידי כיתה ה' מכינים משחקי מחשב עם תלמידי כיתה ג'.
דגש על הבנת המילים מתוך הקשר

סרטון 2
ביצוע

סרטון 1
הכנה

מטלת צפייה

רשמו במשפט קצר את התרשמותכן
שימו לב:
-כיצד המשחק משכלל את הידע הלשוני
בדרך של הפעלה וחוויה.
לדוגמא, למוד שייכות בדרך טבעית גם
ללא הגדרות כללי השייכות.

תפקודי

לומד:

*קוגניטיבי

*מטה קוגניטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועת

*ניהול עצמי

בלמידה

משחק תפקידים

מטרת משחקי התפקידים היא ליצור הזדהות עם הדמויות ולהרחיב את משמעות הטקסט תוך שימוש באוצר המילים שעלה בדיון ונכתב על הלוח.

המשתתפים יכולים להרחיב את המתואר בסיפור עצמו ו"למלא פערים", על פי בחירה כל עוד נשמרת הזיקה לטקסט ולמסופר בו. ניתן לחלק את הסיפור המקורי לסצנות וכל זוג/שלישיה ממחיזים את החלק שלהם על פי רצף.

לפני משחק התפקידים נערך דיון באשר לאפיון הדמויות כפי שעולה מהטקסט (מראה חיצוני, מעשים/התנהגות, מחשבות ורגשות, תכונות, יחס דמויות אחרות)..
מומלץ להוסיף אביזרים, פריטי לבוש וכיו"ב.

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועת

*ניהול עצמי

בלמידה

משחק תפקידים

דוגמאות:

-הילדה ברכה מבקשת ללמוד עם הבנים

-האם והבת מתעוררות ומשוחחות בשעות הבוקר
המוקדמות

-אנשים קשיי יום מתדפקים על דלת המשפחה
ונענים לכל צרכים

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועת

*ניהול עצמי

בלמידה

פעילות כתיבה

פעילות הכתיבה מזמנת לתלמידים שימוש באופן אקטיבי באוצר המילים
שנלמד וכן מאפשרת להם להביע את הידע
והערכים שלמדו.

בשלב הראשון התלמידים מעתיקים למחברת/מילון אישי את המילים
מהלוח.

בשלב הבא המורה מלמד בהוראה מפורשת את ההיבט שבחר לקידום
הכתיבה בהתאם למטרות שהוגדרו. למשל: צורך בהרחבות/הימנעות
מעודפות, התייחסות למבנה הרטורי של סיפור, מילות קישור
המתארות זמן ועוד.

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועתי

*ניהול עצמי

בלמידה

תוכן- משחקי התפקידים השונים הציפו מגוון רעיונות

מבנה- התלמידים נחשפו לרכיבי התבנית הסיפורית.

לשון - "אוצר" של מילים.

דוגמאות לנושאים לכתיבה:

*** כתיבה בזיקה ישירה לסיפור**

*** כתיבה בזיקה עקיפה לסיפור**

* נקודת מוצא מעולמם של המשתתפים, נבקש מהתלמידים רעיונות לכתיבה

תפקודי

לומד:

***קוגנטיבי**

*מטה קוגנטיבי

***בין אישי**

***תוך אישי**

*חששי תנועתי

*ניהול עצמי

בלמידה

דוגמה לנושאים לכתיבה:

בזיקה ישירה לטקסט

- ❖ שיחה בין האב לברכה ביתו
- ❖ חלוקת מזון לנצרכים לפני זריחת השמש

בזיקה עקיפה לטקסט

- ❖ התגברתי והצלחתי בכוח הרצון
- ❖ למדתי מדמותה של הרבנית קאפח

הסיפורים מאוגדים בתלקיט

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועת

*ניהול עצמי

בלמידה

דוגמא לסיפור של תלמיד - טיוטה ראשונה

שלו ב.

התחלה חדשה

יום אחד ילד חדש בא לבית הספר מאנגליה. שמו היה דניאל. הוא לא כל כך הבין עברית וכל הילדים לא התנהגו אנשים עשירים בכלל (אמידים) ובקשו עזרה (ונזקקו לעזרה) מהשכנים ומאנשים טובים.

החברים בכיתה היו לוועגים לו על הבגדים שהוא לבש (בגדיו) ועל השפה המשובשת שבה הוא דבר. הוא היה מאוד עצוב ובודד וחלם לחזור לאנגליה ולחבריו שאהבו אותו שם והתייחסו אליו בכבוד.

יום אחד, בחודש כסליו קרה נס... (וזה לא נס חנוכה).. המורה לימדה אותם על הרבנית ברכה קפאח ועל כל הדברים הטובים שהיא עשתה (חסדים) הגדולים שהיא עשתה לכל האנשים העניים (הנזקקים). רן שהיה מנהיג הילדים בכיתה הושפע מהסיפורים על הרבנית והחליט לשנות את התנהגותו כלפי הילד החדש דניאל. הילד החדש דניאל הציע להקים בכיתה ועדת חסד שתעזור לילדים שמתקשים בשיעורים ותאסוף מכשירי כתיבה לתלמידים ש"שכחו" את הציוד וזקוקים לו. (קלמר-גמ"ח).

הילדים בכיתה הוכיחו שאין דבר העומד בפני הרצון ואף זכו מהמנהל בפרס "יקירי בית הספר".

תהליכי טיוט ושכתוב

המורה יוביל תהליכי טיוט ושכתוב בהתאם לידע הקודם שנלמד ולמטרות לקידום הכתיבה . חשוב לבנות את המחווה יחד עם התלמידים ולזמן הערכת עמיתים.

מחווה לכתיבת סיפור

העשרת השפה

תכונות

רגשות

מחשבות

פעולות

מראה חיצוני

תוכן ומבנה

האם הסיפור מעניין וכולל את הפרטים החשובים של:

המבנה הסיפורי (פתיחה, אירוע מאתחל, שיא, התרה, סיום)

האם הסיפור מכיל הרחבות (איכות התוכן)?

(פרטים על הרקע הסביבה, הדמויות, התרחשות האירועים מחשבות, רגשות מניעים ותגובות)

האם הסיפור לכיד ומקושר?

(קיימת לכידות רעיונית, הגיונית, רלוונטית

, שימוש במילות קישור איזכורים וציני שיח)

לשון

האם יש שימוש באוצר מילים מגוון?

(משפטים ארוכים ומורכבים, דיבור ישיר)

האם מבנה המשפטים תקין?

(תקינות מורפולוגית ותחבירית)

האם יש הקפדה על סימני פיסוק ?

האם הכתיב תקין ?

האם כתב היד קריא?

האם הכתיב תקין ?

האם כתב היד קריא?

הסיפור אחרי השכתוב

התחלה חדשה שלו ב.

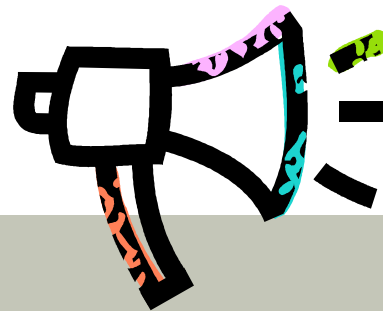
יום אחד ילד חדש בא לבית הספר מאנגליה. הוא לא כל כך הבין עברית וכל הילדים לא קבלו אותו בסבר פנים יפות. הוא ומשפחתו לא היו אמידים **ונזקקו** לעזרה מהשכנים ומאנשים טובים.

החברים בכיתה היו לועגים לו על בגדיו ועל השפה המשובשת שבה הוא דבר. הוא היה מאוד עצוב ובודד וחלם לחזור לאנגליה ולחבריו שאהבו אותו שם והתייחסו אליו בכבוד.

יום אחד, בחודש כסליו קרה נס... (וזה לא נס חנוכה)..המורה לימדה אותם על הרבנית ברכה קפאח ועל כל **החסדים** הגדולים שהיא עשתה לכל **הנזקקים**. רן שהיה מנהיג הילדים בכיתה הושפע מהסיפורים על הרבנית והחליט לשנות את התנהגותו כלפי הילד החדש. הילד החדש הציע להקים בכיתה ועדת חסד שתעזור לילדים שמתקשים בשיעורים ותאסוף מכשירי כתיבה לתלמידים ש"שכחו" את הציווד וזקוקים לו. (קלמר-גמ"ח).

הילדים בכיתה הוכיחו שאין **דבר העומד בפני הרצון** ואף זכו מהמנהל **בפרס "יקירי בית הספר"**.

הערכת
השימוש
באוצר
מילים

- פרסום

הסיפורים יוצגו בסביבה הלימודית או בבית הספר, וכן בפורום "הסופרים הצעירים" שבאתר האינטרנט של החמ"ד.

- פעילות בסביבה מתקשבת

המשתתפים יכתבו משוב לסיפורים שכתבו אחרים.

- השתתפות בתחרות "מרוץ הצבי"

כל בית ספר יבחר שני סיפורים להשתתפות בתחרות כתיבת סיפורים "מרוץ הצבי". להרשמה יש לפנות לזהבה פלד, רכזת תוכנית "הצבי עופרים", כתובת דוא"ל

zehavapeled@gmail.com

חברות של חסד

נכתב ע"י צופית צחי,
נכדתה של הרבנית קאפח

"בית החייל בירושלים רצה לתת לרבנית קאפח כמחווה בעקבות מעשה חסד, כניסה חופשית לבריכה שם.
אמרה להם - 'תודה רבה, אבל איך אני אבוא לבד? יש לי חברות'. (אלה שהיו עוזרות לה במפעלי החסד השונים).
אמרו לה - 'בסדר גמור, שיבואו'.
אמרה - 'אבל הן לא יודעות לשחות'.
אמרו לה - 'נלמד אותן. ניתן להן קורס שחייה'.
אמרה - 'הן דתיות, לא שוחות מעורב'.
אמרו - 'נסדר להן שחייה נפרדת'.
מאז, במשך שנים רבות, הייתה שם שחייה לנשים מנחלאות". עד שנות השמונים המאוחרות לחייה הקפידה הרבנית קאפח לשחות באופן קבוע, שלושים בריכות ברציפות. בסדר היום שלה, שהתחיל בארבע בבוקר וכלל ביקורי-חסד בבתים לאינספור, נמצא מקום גם לזה".

שיח בעקבות הקריאה

נקודות מרכזיות להבנת הטקסט

זיהוי מאפייני הרקע:

אירוע מאתחל- מחווה לרבנית בעקבות מעשה חסד
סיבוך – איננה מעוניינת לקבל לעצמה ללא חברותיה המסורות
למפעלי החסד

שיא - האם יתקבלו בקשותיה לקבלת התנאים המיוחדים?
התרה- בזכות הרבנית זכות חברותיה לשיעורי שחיה.

אפיון דמותה של הרבנית קאפח

מה נלמד מסיפור זה? מהי חברות אמיתית, יחס לחבר, דאגה לחבר,
הכרת הטוב, הכרת תודה, התחשבות בזולת, שיתוף פעולה.

תפקודי

לומד:

*קוגניטיבי

*מטה קוגניטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועתי

*ניהול עצמי

בלמידה

העשרת השפה

מילים וביטויים מתוך הטקסט	משמעות	מילים נוספות להעשרה בהקשר לנושא
מחווה	הבעת תודה	הבעת הוקרה, הבעת רצון טוב, הערכה
'יש לי חברות' - חברות	אדם העומד לצידך בכל מצב	ידידות, רעות, אחווה

פתגמים

"יהי כבוד חברך חביב
עליך כשלך"

"ואהבת לרעך כמוך"

"איזהו מכובד ?
המכבד את הבריות"

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועתי

*ניהול עצמי

בלמידה

משחק תפקידים

דוגמאות:

■ שיחה בין הרבנית ומפעילי הבריקה.

■ הרבנית מודיעה לחברותיה על המחווה של מפעילי הבריקה.

■ הרבנית קפאח ופעילות הצדקה.

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועתי

*ניהול עצמי

בלמידה

סרטון

משחק תפקידים

מעשה החסד של הרבנית קפאח

בעקבות הלמידה תלמידים מציגים
את מסירותה הרבה של הרבנית קאפח למעשי חסד
סקסט ההחזה נכתב ע"י התלמידים.

מטלת צפייה

רשמו במשפט קצר את התרשמותכן.

שימו לב:

הסרטון ממחיש את ערך המשחק להעשרת
השפה בדרך טבעית משימוש בסלנג ועד
שימוש במילים החדשות.

תפקודי

לומד:

*קוגנטיבי

*מטה קוגנטיבי

*בין אישי

*תוך אישי

*חושי תנועת

*ניהול עצמי

בלמידה

מדוע זכתה הרבנית קאפח בפרס יקירת ירושלים ובפרס ישראל?

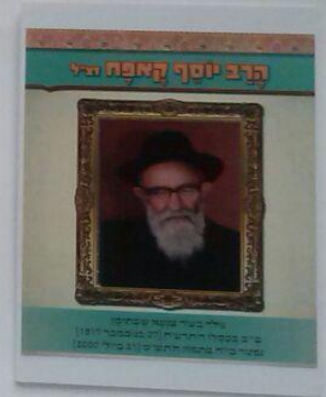

ביבה לימודית

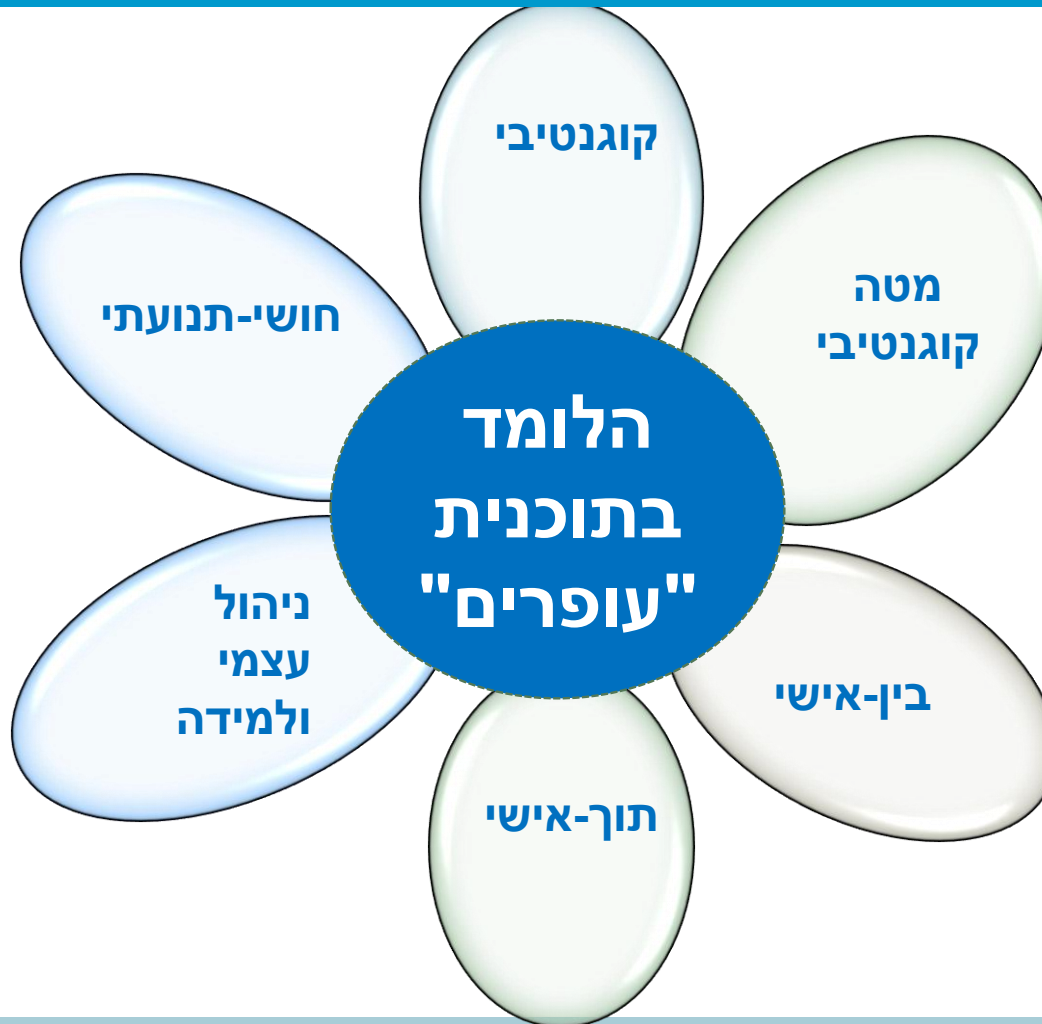
בי"ס "אביר יעקב" יבנה
כיתה ה'
יעל שער

כל אורחות ה'

חסד ואמת

כיצד תפקודי לומד באו לידי ביטוי ביחידת ההוראה?

נספחים

נימוקי השופטים בטקס קבלת פרס ישראל תשנ"ט

"הרבנית ברכה קאפח שעלתה מתימן בשנות הארבעים עומדת כעמוד האש ההולך לפני מחנה המתנדבים בעם ומשמשת מופת וסמל לאזרחים רבים המקדישים את חייהם למען הזולת.

בשנותיה הראשונות בארץ ניהלה ברכה קאפח בית מלאכה למלאכת יד של נשים יוצאות תימן לשימור מורשת יהדות זו, אך עד מהרה היא סגרה את המפעל המשגשג כשפניה קודש למתן סיוע לחלש ולנזקק באשר הוא. פעולתה החלה בקרב מגוריה, אך עד מהרה התפרסה לעיר ירושלים כולה ואף מחוצה לה.

... משך עשרות שנים, בהתמדה עיקשת, שזורה רקמת חייה של ברכה קאפח במעשי חסד ובפעולות סיעוד רבות ומגוונות, והכל במאור פנים ובצנעה, הרחק מאור הזרקורים.

ברכה קאפח מגלמת ערך נעלה של מסירות לסביבה ולקהילה ומעניקה אור ופתח של תקווה לאלפי אנשים קשי יום, קשישים וחולים, שהחיים לא האירו להם פנים.

היא מסייעת ברוחב לב ובמסירות לאלפי משפחות ברוכות ילדים, החל באספקת מזון ובגדים ובסיוע לבני-מצווה ולזוגות נישאים מעוטי יכולת וכלה בייזום מפעלים חינוכיים, קייטנות ופעולות חברתיות לשכבות החלשות היא ידועה במפעל הענק שלה, מפעל "קמחא דפסחא", לקראת כל חג פסח, ובפועלה ובתרומתה הגדולה לרווחת חיילי צה"ל.

חיי הרבנית קאפח הם דוגמה נפלאה לאהבת האדם. היא אבן שואבת לנצרך ומעיין נובע של עזרה לזולת. ממוסד חסד של איש אחד הפכה הרבנית קאפח למנהיגה של צבא מתנדבים גדול שהתגייס בהשראתה, מקיף אותה ונדבק בעשייתו בלהט השקט המאפיין אותה.

על כל אלה החליטה ועדת השופטים להעניק לרבנית ברכה קאפח את פרס ישראל לשנת תשנ"ט על מפעל חיים - תרומה מיוחדת לחברה ולמדינה."

בהצלחה